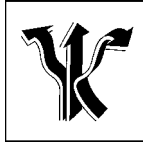

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

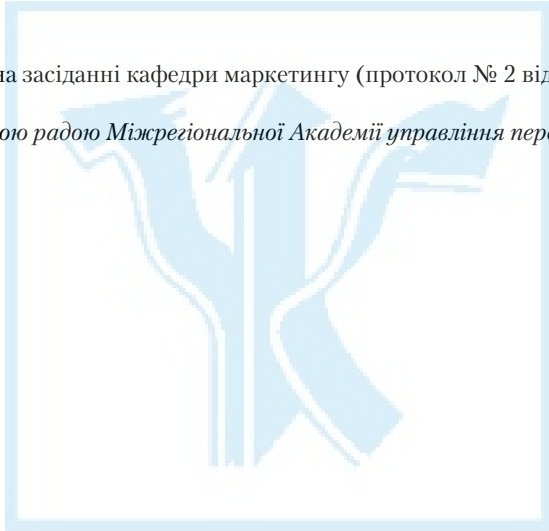
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри історії та теорії держави і права
О. В. Івановою

Затверджено на засіданні кафедри маркетингу (протокол № 2 від 10.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Іванова О. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична психологія” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2008. — 36 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст дисципліни, теми самостійної роботи, питання для самоконтролю, практичні та тестові завдання, методичні вказівки до написання рефератів, питання для модульного контролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчальним матеріалом у позааудиторний час.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична психологія” — засвоїти в повному обсязі навчальну програму та сформувати самостійність як особистісну ознаку та важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Активізація вивчення студентами дисципліни “Юридична психологія” передбачає:

- а) набуття навичок самостійно опрацьовувати навчальну та наукову літературу з питань, що виносяться на семінарські заняття, для самостійного написання рефератів;
- б) широке обговорення питань з юридичної психології;
- в) набуття навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;
- г) здатність пов'язувати теоретичні положення юридичної психології з вимогами повсякденної юридичної практики;
- д) застосування здобутих знань в повсякденній практиці при вирішенні юридично значущих життєвих ситуацій.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни — засвоїти, закріпити та систематизувати відповідні теоретичні знання, уміти застосовувати їх при виконанні практичних завдань. Самостійна робота студентів забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів визначається навчальною програмою дисципліни та цими методичними рекомендаціями.

До основних форм самостійної роботи належать такі:

- опрацювання лекційного матеріалу, обов'язкових і додаткових наукових літературних джерел;
- вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- виконання домашніх завдань;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до різних форм поточного контролю;
- пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- написання реферату за заданою проблематикою;
- аналітичний розгляд наукових публікацій.

При підготовці до семінарських занять студент вивчає рекомендовану літературу та складає робочий конспект (розгорнутий план чи тези виступу) згідно з планом семінару.

Вивчення важливих і складних питань передбачає підготовку рефератів (теми додаються до плану семінарського заняття). При підготовці реферату студенти мають використовувати не тільки основну, а й додаткову літературу. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з ретельно продуманого вступу, де визначаються **мета** дослідження, практичне і теоретичне значення теми, а також методи дослідження. В основній частині реферату насамперед викладається **зміст** досліджуваної проблеми. Робота повинна завершуватись аргументованими висновками. Ґрунтовні реферати заслуховуються на семінарських заняттях, або подаються на студентські наукові конференції.

З метою перевірки рівня засвоєння матеріалу та здатності самостійно і творчо мислити для виконання деяких завдань пропонується така форма роботи, як виконання схем та ілюстрацій до пройденого матеріалу. Це передбачає ознайомлення з додатковою літературою.

Студенти перевіряють рівень засвоєння знань самостійно, відповідаючи на питання для самоконтролю та виконуючи тестові вправи.

Виконання домашнього завдання сприяє закріпити та поглибити засвоєння основних положень юридичної психології, психічних явищ і закономірностей, які виникають у тих сферах діяльності, що регулюються нормами права.

Мета методичних рекомендацій для самостійної роботи — здобути майбутніми юристами **знання** про:

- місце юридичної психології в системі психологічної науки та права, її предмет, система, основні поняття;
- історію розвитку юридичної психології;
- загальнопсихологічні основи юридичної діяльності;
- соціально-психологічні основи юридичної діяльності;
- психологічні основи цивільно-правового регулювання та цивільного судочинства;
- психологічні механізми злочинної поведінки, криміналізації особистості, психологічні аспекти групової злочинності;
- психологічні основи попереднього розслідування;
- завдання та порядок проведення психологічної консультації і судово-психологічної експертизи;

- психологію судового процесу;
- психологічні основи ресоціалізації злочинців;

набути вмінь:

- застосовувати методи юридичної психології в практичній діяльності;
- використовувати психологічні знання при вирішенні питань цивільно-правового регулювання;
- аналізувати психологічний зміст та структуру правопорушення;
- на основі психологічного аналізу прогнозувати та попереджати можливі порушення правових норм;
- використовувати психологічні знання при проведенні слідчих дій;
- використовувати психологічні технології ефективного спілкування та раціональної поведінки у суді;
- застосовувати методики психологічного захисту в ситуаціях юридичної діяльності.

Виконання завдань для самостійної роботи з юридичної психології передбачає використання знань із загальної, соціальної та інших галузей психології, а також з цивільного, кримінального права й процесу, криміналістики, кримінології та судової психіатрії.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “*відмінно*” — студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її пояснювати;
- оцінка “*добре*” — загалом рівень знань студента відповідає щойно викладеному, але він припускається певних помилок при розв’язанні завдань, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані приклади;
- оцінка “*задовільно*” — студент розкриває питання у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;
- оцінка “*незадовільно*” — студент не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Семинари ПЗ	СМС/ІКР
	Змістовий модуль I. Юридична психологія			
1	Юридична психологія в системі наукових знань	2		1
2	Загальнопсихологічні основи юридичної психології	2		1
3	Соціально-психологічні основи юридичної психології	2		1
4	Психологія професійного спілкування юриста <i>Модульний контроль</i>		4	2
	Змістовий модуль II. Кримінальна психологія			
	Кримінальна психологія	6		1
5	Психологічні основи попереднього розслідування	4		2
6	Психологія судового процесу	4		1
7	<i>Модульний контроль</i>		4	
	Змістовий модуль III. Судова та пенітенціарна психологія”			
8	Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза	4		2
9	Пенітенціарна психологія <i>Модульний контроль</i>	2		1
			6	
Разом годин: 54		26	14	14

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ”

Змістовий модуль I. Юридична психологія

Тема 1. Юридична психологія в системі наукових знань

Питання для самоконтролю

1. Характеристика об'єкта, предмета, методології юридичної психології.
2. Структура сучасної юридичної психології, її завдання та місце в системі інших наук.
3. Особливості періодизації розвитку юридичної психології як науки та практики.
4. Розвиток юридичної психології в Україні у ХХ ст.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Зв'язок сучасної юридичної психології з галузями права”.
5. Підготуйте реферат з теми “Особливості сучасного стану вітчизняної юридичної психології”.

Тестові завдання

1. Зазначте, яке з наведених визначень найточніше розкриває предмет юридичної психології:

- а) науково-практична дисципліна, що вивчає психологічні закономірності в системі “людина — право”, виробляє рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності цієї системи;
- б) наука, що розробляє рекомендації з практичної діяльності юристів;
- в) наука, що допомагає розв'язувати юридичні конфлікти.

2. Об'єкт юридичної психології — це:

- а) людина, групи людей як носії психіки в контексті права;
- б) психічні особливості юристів;
- в) психологічний зміст юридичних конфліктів;
- г) психологія учасників судового процесу.

3. Завданням юридичної психології є:

- а) розкриття психолого-юридичної сутності основних категорій права;
- б) сприяння усвідомленню юристами психологічного змісту їх діяльності;
- в) розкриття правової сутності психології конфлікту.

4. Зазначте, що з наведеного не є основним структурним компонентом юридичної психології:

- а) кримінальна психологія;
- б) судова психологія;
- в) пенітенціарна психологія;
- г) психологія усного виступу.

5. Зазначте послідовність виникнення галузей психолого-юридичних знань:

- а) кримінальна психологія — судова психологія — юридична психологія;
- б) психологія злочинця — правова психологія — психологія потерпілого;
- в) психологія потерпілого — пенітенціарна психологія — психологія злочинця.

6. Зазначте, що з наведеного не є завданням юридичної психології:

- а) розкриття правової сутності психології конфлікту;
- б) сприяння усвідомленню юристами психологічного змісту їх діяльності;
- в) розкриття психологічних особливостей суб'єктів правопорушень;
- г) розкриття психолого-юридичної сутності основних категорій права.

7. Засновником психологічної школи права є:

- а) В. Бехтерев;
- б) В. Вундт;
- в) Л. Петражицький;
- г) В. Кривуша;
- д) О. Макаренко.

8. Пенітенціарна психологія — це:

- а) психологія злочинця;
- б) психологія правопорушника;
- в) психологія засудженого;

г) психологія ресоціалізації та покаяння злочинця.

9. Кримінальна психологія — це:

а) психологія виконання покарання;

б) психологія слідчої діяльності;

в) психологія діяльності кримінальної міліції;

г) психологія злочинної поведінки, особистості злочинця та злочинних груп.

10. Зазначте, хто з вітчизняних психологів вперше сформулював принцип роботи викривача брехні (лай-детектора):

а) К. Платонов;

б) О. Леонт'єв;

в) А. Лурія;

г) С. Рубінштейн;

д) О. Северов.

11. Судова психологія — це:

а) психологія суддів;

б) психологія учасників судового процесу;

в) психологія досудового слідства;

г) психологія розкриття злочинів та судового процесу.

12. Зазначте, в яких містах України вперше було створено кабінети злочинця та злочинності:

а) в Одесі;

б) Львові;

в) Харкові;

г) Києві;

д) Дніпропетровську.

13. Об'єктом юридичної психології є:

а) психологія судового процесу;

б) психологічні риси юристів;

в) психологічний зміст юридичних конфліктів;

г) людина, групи людей як носії психіки в контексті права.

14. Юридична психологія досліджує психологічні основи:

а) правослухняної поведінки;

б) злочинної поведінки;

в) правоохоронної діяльності;

г) ресоціалізації злочинців;

д) гендерної поведінки.

15. Зазначте, в якому навчальному закладі на початку XIX ст. викладався курс “Кримінальна психологія”:

- а) Санкт-Петербурзький університет;
- б) Московський університет;
- в) Київський університет.

Література [1; 5; 12; 17; 25; 32; 33; 63]

Тема 2. Загальнопсихологічні основи юридичної психології

Питання для самоконтролю

1. Пізнавальні психічні процеси та урахування їх закономірностей юристом у професійній діяльності.
2. Емоції, почуття, психічні стани об'єктів юридичної діяльності та їх психолого-правова оцінка.
3. Поняття особистості в психології та правовій науці.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Проблема вивчення особистості у професійній діяльності юриста”.
5. Підготуйте реферат з теми “Фрустрація, її зв'язок з агресивною поведінкою, насильницькими злочинами проти особи, скоєнням самогубств”.

Тестові завдання

1. Допишіть визначення та вставте пропущені поняття.
 - 1.1. Психологія як наука характеризується: ...
 - 1.2. У науковій психології психіка розуміється як: ...
 - 1.3. Психіка виконує такі функції: ...
 - 1.4. Психічне відображення характеризується: ...
 - 1.5. Психічні процеси — ...
 - 1.6. Психічні властивості — ...
 - 1.7. Особистість — ...
 - 1.8. Діяльність — ...
 - 1.9. До психологічних ознак особистості належать: ...
 - 1.10. Підструктурами особистості за К. К. Платоновим є: ...
 - 1.11. Спрямованість особистості — це ...

- 1.12. Діяльність — це ...
 - 1.13. Структура діяльності включає в себе: ...
 - 1.14. Свідомість — це ...
 - 1.15. Потреби — це ...
 - 1.16. Потреби бувають: ...
 - 1.17. Мотиви — це ...
2. *Заперечте або підтвердіть наведені умовиводи.*
- 2.1. Основними методами вивчення психічних явищ є метод бесіди, опитування, тести, анкети, аналіз продуктів діяльності, соціометрія, біографічний метод.
 - 2.2. До властивостей особистості належать: спрямованість, темперамент, характер, здібності.
 - 2.3. Фізіологічною основою психічної діяльності є вища нервова діяльність, а саме: процеси збудження та гальмування, безумовні та умовні рефлексії, перша та друга сигнальні системи.
 - 2.4. До складу пізнавальних процесів належать емоції, почуття та воля.
 - 2.5. Властивостями уваги є: стійкість, об'єм, переключення, концентрація, розподілення.
 - 2.6. Мислення характеризується: якістю, силою, тривалістю.
 - 2.7. Пам'ять буває: короткочасною, оперативною, довготривалою, руховою, емоційною, наочно-образною, словесно-логічною.
 - 2.8. Мотив — це спонукання до діяльності, пов'язаної із задоволенням певної потреби.
3. *Наведені нижче властивості, процеси відносяться до такого поняття:*
- 3.1 Предметність, осмисленість, цілісність, активність, константність, вибірковість, аперцепція — ...
 - 3.2 Ставлення до своєї діяльності, до інших людей, до себе, до світу — ...
 - 3.3 Холерик, флегматик, сангвінік, меланхолік — ...
 - 3.4 Аналіз, синтез, порівняння, абстракція, конкретизація, класифікація, систематизація — ...
 - 3.5 Моральні, інтелектуальні, естетичні — ...
 - 3.6 Афект, фрустрація, стрес — ...

- 3.7 Цілеспрямованість, ініціативність, дисциплінованість, самовладання, витримка, самостійність — ...
Література [1; 5; 7; 12; 17; 36; 46; 59; 63]

Тема 3. Соціально-психологічні основи юридичної психології

Питання для самоконтролю

1. Правова соціалізація та правослухняна поведінка.
2. Соціально-психологічна характеристика юридичної діяльності.
3. Соціально-психологічні аспекти підвищення ефективності праці юристів.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Розвиток професійно важливих комунікативних якостей юриста”.
5. Підготуйте реферат з теми “Професійна деформація юриста та шляхи її подолання”.

Тестові завдання

1. *Допишіть визначення та вставте пропущені поняття.*
 - 1.1 Спілкування — це ...
 - 1.2 Елементами структури спілкування є: ...
 - 1.3 Група — це ...
 - 1.4 Групова структура — це ...
 - 1.5 Види групових структур: ...
 - 1.6 Місце, яке посідає людина в ієрархії відносин при виконанні певної ролі ...
 - 1.7 Вони класифікуються за розмірами, за рівнем організованості, за спрямованістю діяльності, за згуртованістю, за мірою впливу на особистість ...
 - 1.8 Ціннісно-орієнтаційна єдність — це ...
 - 1.9 Колектив — це мала соціальна група, яка ...
 - 1.10 Конфлікт — це...
 - 1.11 До структурних елементів конфлікту належать ...
 - 1.12 Основними етапами динаміки конфлікту є: ...
 - 1.13 Лідер — це ...
 - 1.14 До процесів внутрішньо групової інтеграції належать:...

1.15 До процесів внутрішньогрупової диференціації належать: ...
2. *Заперечте або підтвердіть наведені умовиводи.*

- 2.1. Соціальна позиція — це ставлення людини до своїх ролей та статусів.
- 2.2. Спілкування виконує три функції: анонімну, функціонально-рольову та неформальну.
- 2.3. Образи конфліктної ситуації — це суб'єктивна характеристика конфлікту.
- 2.4. Основні функції конфлікту: конструктивна, деструктивна, діагностична.

Література [1; 5; 7; 12; 17; 36; 46; 59; 63]

Тема 4. Психологія професійного спілкування юриста

Питання для самоконтролю

1. Психолого-правова характеристика професійного спілкування юриста.
2. Психологічні фактори та прийоми встановлення й розвитку психологічних контактів у спілкуванні юриста.
3. Поняття психологічної техніки професійного спілкування. Прийоми професійного спілкування (накопичення згоди, виклик, психологічне “погладжування”, відволікання уваги тощо).

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Психологічні труднощі та бар'єри спілкування, їх подолання”.
5. Підготуйте реферат з теми “Правомірний психологічний вплив юриста на об'єкти професійного спілкування”.
6. Підготуйте реферат з теми “Застосування методик психологічного захисту в ситуаціях юридичної діяльності”.
7. Підготуйте реферат з теми “Психологічна підготовка працівників міліції щодо попередження та припинення злочинів”.

Тестові завдання

1. До компонентів професійно-психологічної підготовленості юридичних кадрів належать:

- а) професійно розвинені психологічні якості;
- б) професійно-психологічна стійкість;
- 3) професійно-психологічні вміння;
- г) емоційно-вольова регуляція.

2. Психологічна культура юриста включає:

- а) знання психології особистості;
- б) знання психології юридичної праці;
- в) правові основи поведінки юриста;
- г) використання психології спілкування в діяльності юриста.

Література [1; 5; 12; 17; 47; 61; 62]

Змістовий модуль II. Кримінальна психологія

Тема 5. Кримінальна психологія

Питання для самоконтролю

1. Предмет та завдання кримінальної психології, її місце в системі психології та права.
2. Кримінально-психологічна характеристика злочинності.
3. Психологічний механізм злочину.
4. Особистість злочинця як об'єкт психологічного дослідження.
5. Психологія потерпілого.
6. Психологія організованих злочинних формувань (груп).

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Психологічні особливості злочинності неповнолітніх”.
5. Підготуйте реферат з теми “Психологічні методи боротьби з груповою злочинністю”.

Тестові завдання

Оберіть правильну відповідь:

1. Соціологічний підхід в аналізі злочинної поведінки започаткували:

- а) В. Ковалець, В. Любченко, О. Северов;
- б) Г. Ебінгауз, Г. Рібо, А. Біне;
- в) Г. Тард, Е. Дюркгейм, М. Вебер.

2. Зазначте послідовність суттєвих компонентів причинного комплексу злочинності:

- а) суспільні чинники;
- б) незадоволення потреб людей у сфері споживання;
- в) патологія біологічних потреб.

3. До психологічних особливостей злочинця належать:

- а) відсутність співчуття;
- б) схильність до наркоманії;
- в) домінування нервових процесів гальмування над процесами збудження;
- г) занижене відчуття болю.

4. Складовою психологічного аналізу особистості злочинця є:

- а) ступінь соціальної дезадаптації;
- б) конкретні індивідуально-психологічні особливості;
- в) антропометричні показники.

5. Зазначте чинники, що зумовлюють формування у правопорушників відчуття особистої безпеки:

- а) низький рівень емпатійності;
- б) безкарність раніше скоєних правопорушень;
- в) відсутність співпереживань.

6. Соціально-психологічний підхід в аналізі злочинної поведінки започаткували:

- а) О. Хагінс, Г. Фінер;
- б) О. Морозов, Т. Курій;
- в) Р. Мергон, Ж. Старленд, Д. Мате.

7. До типу злочинців з дефектами психічної саморегуляції належать особи, які скоїли злочин унаслідок:

- а) злочинної халатності;
- б) надмірної самовпевненості;
- в) сильного душевного хвилювання;
- г) підвищеної ситуативної адаптації;
- д) потреби в самозахисті.

8. Посилення психічного напруження після здійсненого злочину зумовлено:

- а) почуттям безкарності;
- б) страхом перед покаранням;
- в) особливостями сприйняття злочинцем результату злочину.

9. Кримінальна психологія — це:

- а) психологія виконання покарання;

- б) психологія слідчої діяльності;
- в) психологія діяльності кримінальної міліції;
- г) психологія злочинної поведінки особистості злочинця та злочинних груп.

10. Основними типами особистості злочинця за змістом ціннісно-орієнтаційної спрямованості є:

- а) корисливий;
- б) корисливо-насильницький;
- в) асоціальний;
- г) насильницький.

11. Розташуйте послідовно елементи психологічної структури злочинного діяння:

- а) формування мети;
- б) мотивація;
- в) прийняття рішення;
- г) отримання винагороди.

12. Розташуйте послідовно суттєві компоненти причинного комплексу злочинності:

- а) суспільні чинники;
- б) незадоволення потреб людей у сфері споживання;
- в) патологія біологічних потреб.

13. До особливостей мотивів злочинної поведінки належать:

- а) антисоціальність;
- б) домінування спонукань обов'язку над спонуканнями-потягами;
- в) переважання матеріальних і вітальних спонукань.

14. Психологічною особливістю злочинних груп неповнолітніх є те, що такі групи формуються:

- а) переважно стихійно;
- б) одразу як злочинні;
- в) у групах первісного спілкування внаслідок зростання анти-суспільної спрямованості.

15. Психологічними особливостями злочинних груп, що складаються з раніше засуджених осіб, є:

- а) знання членами груп методів і прийомів оперативно-розшукової та слідчої діяльності;
- б) наявність жорстких норм, заснованих на насильстві;
- в) стихійність формування груп;
- г) формування груп з орієнтацією на скоєння злочинів.

16. Психологічними особливостями злочинних груп корисливої спрямованості є:

- а) створюються досвідченими організаторами;
- б) оптимальна чисельність їх пов'язана з функціональним розподілом злочинної діяльності;
- в) мають переважно емоційний характер стосунків.

17. Психологічними особливостями злочинних груп насильницької спрямованості є:

- а) наявність жорстких групових норм, заснованих на культурі насильства;
- б) низькі показники рівня навіюваності;
- в) наявність специфічної атрибутики (символіка, сленг, традиції тощо).

Література [1–5; 17; 18]

Тема 6. Психологічні основи попереднього розслідування

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика психологічних особливостей слідчої діяльності.
2. Психологічні особливості інформаційно-пошукових слідчих дій.
3. Психологія комунікативних слідчих дій.
4. Психологічні аспекти інформаційно-комунікативних слідчих дій.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Проблема правомірного психологічного впливу під час розслідування злочинів”.
5. Підготуйте реферат з теми “Психологічні особливості розслідувань у справах неповнолітніх”.

Тестові завдання

Оберіть правильну відповідь:

1. До способів психологічного захисту підозрюваного під час допиту належать:

- а) регресія;
- б) конверсія;
- в) інфлюація;

- г) проекція;
- д) міжособистісний.

2. До характерних помилок у свідченнях потерпілого належать:

- а) узагальненість щодо дій злочинців;
- б) виправдовування дій злочинців;
- в) наділення описуваних подій вигаданими ознаками;
- г) перебільшення уявлення про окремі моменти пережитої події.

3. До психологічних правил спростування інформації належать:

- а) часткова згода;
- б) використання протиріч між опонентами;
- в) залякування опонентів.

4. Основними мотивами закритості підозрюваного під час допиту є:

- а) сором'язливість;
- б) страх перед покаранням;
- в) страх перед помстою співучасників;
- г) негативне ставлення до слідчого.

5. До закономірностей пам'яті свідка належать:

- а) краще запам'ятовування незакінченої, перерваної дії;
- б) найбільша інтенсивність процесу забування через тиждень після події;
- в) найкраще збереження в пам'яті початку або кінця якогось процесу чи дії.

6. До психологічних факторів, що впливають на показання свідків, належать:

- а) психічний стан при сприйнятті події;
- б) психічний стан під час допиту;
- в) правова безграмотність;
- г) індивідуальний тип пам'яті та інтелекту.

7. До структури спостережливості слідчого належать:

- а) почуттєві основи;
- б) емоційні основи;
- в) особисті основи.

8. Основними мотивами неправдивих показань свідка є:

- а) особиста заінтересованість;

- б) страх помсти співучасників;
- в) родинні обов'язки;
- г) громадянський обов'язок.

9. Особливістю психологічного тла обшуку є:

- а) типовість ситуації;
- б) примусовий характер;
- в) наявність механізмів психологічного захисту в особі, яку обшуковують.

10. До психологічного змісту спрямованості особистості підозрюваного належать:

- а) емоційна стійкість;
- б) базові ціннісні орієнтації;
- в) стійкі мотиви поведінки.

11. Під час проведення допиту неповнолітніх слід враховувати такі їхні вікові особливості:

- а) схильність до навіювання;
- б) вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки явищ і подій;
- в) схильність до фантазування.

12. Зазначте психологічні чинники, що їх враховують злочинці при приготуванні схованок:

- а) розрахунок на успіх;
- б) розрахунок на виявлення тактовності;
- в) розрахунок на бридливість.

13. Психологічним змістом темпераменту особистості підозрюваного є:

- а) психодинамічні особливості психічної саморегуляції особистості;
- б) система ціннісних орієнтацій;
- в) екстравертованість або інтровертованість особистості.

14. Типовою причиною суперечностей у показаннях осіб на очній ставці може бути:

- а) омана;
- б) конфлікт поколінь;
- в) неприязні стосунки між допитуваними.

15. До прийомів психологічного захисту обшукуваного належить:

- а) удаване співробітництво;
- б) спроба дати хабара;
- в) термінове прохання;

- г) термінова скарга на стан здоров'я;
- д) переключення уваги на інше.

16. До психологічного змісту характеру особистості підозрюваного належать:

- а) вольові риси характеру;
- б) емоційна стійкість;
- в) особистісні акцентуації;
- г) антропометричні показники;
- д) ставлення до себе, оточення, праці.

17. До психологічного змісту поведінки особистості підозрюваного належать:

- а) способи поведінки, суттєві для адекватної адаптації в певній ситуації;
- б) узагальнені способи поведінки;
- в) рівень освіти.

18. Деформація відтвореної свідком інформації виявляється:

- а) у перекрученні смислового змісту;
- б) емоційній забарвленості;
- в) ілюзорній деталізації відомостей;
- г) роз'єднанні пов'язаних елементів;
- д) зміщенні окремих сторін події.

Література [1–5; 10–12; 17]

Тема 7. Психологія судового процесу

Питання для самоконтролю

1. Психологічна структура судової діяльності.
2. Психолого-правова характеристика процесу пізнання, встановлення істини у судовому засіданні.
3. Психологічні особливості прийняття рішення судом.
4. Психологія взаємодії людей у сфері цивільно-правової регуляції.
5. Психологічні аспекти цивільного процесу.
6. Психологія міжособистісної взаємодії у цивільному процесі.
7. Психологія судової промови у цивільному судочинстві.
8. Психологічні особливості діяльності господарського суду.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Порівняльний аналіз діяльності

- судді при розгляді кримінальних та цивільних справ”.
5. Підготуйте реферат з теми “Психологія судових дебатів”.

Тестові завдання

1. Зазначте психологічні компоненти спілкування прокурора і захисника у суді:

- а) ситуативно-діловий;
- б) статусно-рольовий;
- в) пафосно-емоційний;
- г) пізнавально-оцінний;
- д) міжособистісний.

2. До елементів психотехніки переконання належить:

- а) домінування невербальної комунікації;
- б) обґрунтована повнота висловлювань;
- в) апеляція до логіки, розуму, досвіду.

3. До характерних помилок у свідченнях потерпілого належать:

- а) узагальненість щодо дій злочинців;
- б) виправдовування дій злочинців;
- в) наділення описуваних подій вигаданими ознаками;
- г) перебільшення уявлення про окремі моменти пережитої події.

4. Оборонною тактикою захисту звинуваченого є:

- а) фіксування помилок у роботі слідчого;
- б) прийняття версій слідства в цілому;
- в) формування системи пропозицій, що руйнують пропозиції слідства.

5. До психологічних правил спростування інформації належать:

- а) часткова згода;
- б) використання протиріч між опонентами;
- в) залякування опонентів.

6. Причинами міжособистісних конфліктів у судовій ситуації є:

- а) незбалансована рольова взаємодія;
- б) егоїстичні орієнтації однієї зі сторін, необґрунтоване прагнення бути лідером в усіх справах;
- в) неврівноваженість характеру, причепливість;
- г) переконаність у несправедливості суду.

7. До закономірностей пам'яті свідка належать:

- а) краще запам'ятовування незакінченої, перерваної дії;

- б) найбільша інтенсивність процесу забування через тиждень після події;
- в) найкраще збереження в пам'яті початку або кінця якогось процесу чи дії.

8. *Зазначте ситуацію, щодо якої суд, виявляючи свої владні повноваження, не визначає стратегію своєї поведінки:*

- а) небажана поведінка сторін;
- б) безконфліктна, конструктивна взаємодія сторін;
- в) гостроконфліктна взаємодія сторін;
- г) уявний конфлікт (виникає через недостатність інформації, помилкові уявлення);
- д) удаваний конфлікт (імітація конфлікту заради досягнення прихованих цілей).

9. *Елементами психотехніки судової промови є:*

- а) пріоритетність мети;
- б) багатослівність;
- в) доказовість.

10. *Серед психологічних якостей адвоката насамперед слід виокремити такі:*

- а) уміння вислуховувати людей;
- б) уміння уточнювати і конкретизувати запитання;
- в) толерантність;
- г) надійність;
- д) емоційну стійкість.

11. *Основними мотивами неправдивих показань свідка є:*

- а) особиста заінтересованість;
- б) страх помсти співучасників;
- в) родинні обов'язки;
- г) громадянський обов'язок.

12. *Основними напрямками діяльності прокурора є:*

- а) соціальна;
- б) комунікативна;
- в) організаційна;
- г) лінгвістична;
- д) конструктивна.

13. *Під час проведення допиту неповнолітніх слід враховувати такі їхні вікові особливості:*

- а) схильність до навіювання;

- б) вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки явищ і подій;
- в) схильність до фантазування.

14. Основними психологічними передумовами успішності проведення переговорів при вирішенні суперечки в господарському суді є:

- а) єдність і узгодженість цілей сторін;
- б) упевненість сторін у правильності вирішення суперечки;
- в) створення обстановки порозуміння;
- г) створення ситуації фрустрації.

15. Основним психологічним засобом впливу на підсудного є:

- а) використання позитивних рис особистості підсудного;
- б) переконання підсудного в об'єктивності та справедливості суду;
- в) забезпечення свободи моральних переконань.

16. Психологічною умовою ефективності судового допиту є:

- а) загроза застосування жорстких санкцій;
- б) встановлення психологічного контакту між судом і підсудним;
- в) переконання підсудного в об'єктивності та справедливості суду.

17. Деформація відтвореної свідком інформації виявляється:

- а) у перекрученні смислового змісту;
- б) емоційній забарвленості;
- в) ілюзорній деталізації відомостей;
- г) роз'єднанні пов'язаних елементів;
- д) зміщенні окремих сторін події.

Література [1; 5; 12; 15; 17; 45; 47]

Змістовий модуль III. Судова та пенітенціарна психологія

Тема 8. Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза

Питання для самоконтролю

1. Використання психолога як консультанта на попередньому слідстві.
2. Залучення психолога як спеціаліста при проведенні слідчих дій.

3. Загальний предмет та види судово-психологічної експертизи (СПЕ).
4. Методика проведення СПЕ.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми “Значення страждань при визначенні моральної шкоди потерпілому”.
5. Підготуйте реферат з теми “Психолог як експерт і консультант при вирішенні юридичних питань”.

Тестові завдання

1. Експерт-психолог повинен залучатись до участі у кримінальному процесі, коли спостерігаються:

- а) різка відмінність поведінки підозрюваного від характерної для відповідної вікової і статевої групи;
- б) невідповідність поведінки цілям і мотивам вчиненого;
- в) незвичність поведінки суб'єкта у момент вчинення злочину;
- г) прояви психічної патології.

2. Правовою підставою для призначення судово-психологічної експертизи є:

- а) санкція прокурора;
- б) постанова слідчого;
- в) рішення суду;
- г) прохання потерпілого;
- д) протиріччя у показаннях свідків.

3. Обставиною, за якої повинна призначатись судово-психологічна експертиза у кримінальному процесі, є:

- а) наявність особливостей, що засвідчують крайню невірнованість, емоційність або агресивність;
- б) наявність психічних патологій;
- в) відставання рівня психічного розвитку від вікової норми.

4. В основу дії детектора брехні покладено:

- а) закон Фехнера;
- б) закон Бугера – Вебера;
- в) моторну методику діагностики афективних слідів;
- г) закон Шуберта – Мендельсона.

5. Загальним предметом соціально-психологічної експертизи є:

- а) наявність або відсутність у момент виникнення злочину афекту в обвинуваченого;
- б) особливості психіки людей, дослідження яких має значення для встановлення істини у кримінальних справах;
- в) особливості патології психіки людей, дослідження яких має значення для встановлення істини у кримінальних справах.

6. Зазначте, хто з вітчизняних учених і в якому році вперше видав книгу з судово-психологічної експертизи:

- а) А. Коні у 1922 р.;
- б) А. Брусиловський у 1939 р.;
- в) А. Лурія у 1928 р.

7. Завданнями психологічної експертизи є:

- а) вивчення психічних проявів, що виходять за межі норм;
- б) встановлення виду психічної патології;
- в) встановлення ознак вкрай підвищеного емоційного перенапруження, що виникає раптово і виявляється у злочинній дії.

8. До компетенції судово-психологічної експертизи у справах про адміністративні правопорушення належить:

- а) встановлення фізіологічного афекту або іншого особливого емоційного стану суб'єкта в момент вчинення адміністративного правопорушення;
- б) визначення психологічної можливості свідка і потерпілого правильно сприймати обставини вчиненого правопорушення і відтворювати їх за вимогою посадової особи або компетентного органу;
- в) визначення виду психічної патології в осіб, причетних до адміністративного правопорушення;
- г) встановлення особистісних якостей правопорушника, що виявилися у вчиненому правопорушенні.

9. До компетенції судово-психологічної експертизи в цивільному процесі належить:

- а) встановлення психологічної сумісності дітей і одного або двох батьків, усиновителів, опікунів, визначення можливості дорослих забезпечувати виховання дітей;
- б) визначення психологічних особливостей правопорушень, передбачених цивільним законодавством;
- в) визначення психологічних особливостей правопорушень, передбачених кримінальним законодавством.

10. Призначенням судово-психологічної експертизи є:

- а) вивчення правдивості показань свідка на суді;
- б) вивчення суттєвих для кримінальної справи особливостей психічної діяльності потерпілих, свідків, обвинувачених;
- в) дослідження причин розумової відсталості свідка.

11. Типовими завданням судово-психологічної експертизи емоційних станів є виявлення:

- а) соматичного стану підслідної особи напередодні злочину;
- б) особливостей особистих стосунків підслідного з жертвою;
- в) біографічних особливостей особи свідка.

12. Зазначте обставини, за яких доцільно призначати судово-психологічну експертизу:

- а) необхідність одержати думку незаінтересованого спеціаліста про сутність суперечки, її предмет та ін.;
- б) необхідність дотримуватися норм закону або підзаконного акта;
- в) наявність ознак психічної патології в діях особи.

13. Окремим предметом судово-психологічної експертизи може бути:

- а) наявність або відсутність в обвинувачених у момент учинення злочину афекту;
- б) наявність або відсутність психічної патології;
- в) принципова здатність свідків, підозрюваних і потерпілих правильно сприймати важливі для кримінальної справи обставини;
- г) можливість виникнення психічних переживань, які перешкоджають нормальному виконанню професійних функцій.

14. Судово-психологічна експертиза може встановити:

- а) психологічні особливості особи, що проявилися у зв'язку з вчиненням злочинном;
- б) педагогічні, медичні і правові особливості злочинів і злочинців;
- в) психологічні аспекти злочину (ставлення особи до вчиненого, мотиви, цілі, потреби, рівень домагань).

15. До видів судово-психологічних експертиз належить:

- а) експертиза емоційних станів;
- б) психолого-лінгвістична експертиза;
- в) експертиза соціально-психологічних особливостей злочинної групи;
- г) графологічна експертиза.

16. Судово-психологічна експертиза може призначатися:

- а) після затримання підозрюваної особи;
- б) після порушення кримінальної справи;
- в) у разі протиріч у показаннях свідків.

17. Типовими запитаннями судово-психологічної експертизи емоційних станів є такі:

- а) чи усвідомлював свідок наслідки своїх дій;
- б) які особливості особистих відносин підслідної особи і жертви;
- в) в якому психологічному стані знаходилася підслідна особа у момент вчинення злочину;
- г) чи знаходилася підслідна особа у стані афекту або в іншому емоційному стані, який суттєво вплинув на її поведінку.

18. Висновок судово-психологічної експертизи може вважатись науково обґрунтованим за такої умови:

- а) висновок обґрунтовано відповідно до соціально-політичних знань;
- б) наукові положення і дані, на яких базується експертиза, не викликають сумнівів;
- в) висновки базуються на усереднених даних.

19. Приводами для обов'язкового призначення соціально-психологічної експертизи є:

- а) статеві злочини;
- б) встановлення в особи схильності до самогубства;
- в) сумніви щодо здатності особи правильно сприймати важливі для слідства обставини і давати щодо них правдиві свідчення;
- г) ознаки у особи вкрай підвищеного емоційного перенапруження, що виникає раптово і проявилось у злочинній дії.

20. До компетенції судово-психологічної експертизи слід віднести встановлення:

- а) наявності або відсутності у суб'єкта в момент вчинення протиправних дій фізіологічного афекту або інших емоційних станів, здатних суттєво вплинути на його поведінку;
- б) здатності потерпілих правильно сприймати характер і значення дій злочинця;
- в) можливості виникнення психічних станів, що перешкоджають нормальному здійсненню професійних функцій;
- г) наявності психічних патологій у злочинців.

Література [1; 5; 8; 12; 17; 24; 26; 46]

Тема 9. Пенітенціарна психологія

Питання для самоконтролю

1. Предмет та завдання пенітенціарної психології.
2. Психологія особистості засудженого.
3. Соціально-психологічна характеристика груп засуджених.
4. Психологічні проблеми соціальної реадптації звільненого.

Практичні завдання

1. Опрацюйте основну літературу з навчальної теми.
2. Складіть плани-конспекти підготовки до семінарських занять.
3. Ознайомтеся з додатковою літературою з навчальних тем.
4. Підготуйте реферат з теми.

Тестові завдання

1. Пенітенціарна психологія – це:

- а) психологія злочинця;
- б) психологія правопорушника;
- в) психологія засудженого;
- г) психологія ресоціалізації та покаяння злочинця.

2. Основними напрямками ресоціалізації особистості засудженого є:

- а) розробка індивідуальної програми психолого-педагогічної корекції особистості;
- б) здійснення заходів психотерапії та психокорекції;
- в) застосування у чітко визначених випадках заходів безпеки;
- г) розширення порушених соціальних зв'язків особистості.

3. До психологічного змісту соціальної адаптації особистості засудженого належать:

- а) дефекти соціальної адаптації особистості;
- б) ступінь екстравертованості або інтравертованості особистості;
- в) рівень порушень правосвідомості особистості.

4. До методів вивчення особистості засудженого належить:

- а) спостереження;
- б) контент-аналіз;
- в) діагностуюча бесіда;
- г) вивчення матеріалів.

5. До основних понять пенітенціарної психології належить:

- а) покарання;

- б) режим;
- в) каяття.

6. Розташуйте послідовно суттєві компоненти причинного комплексу злочинності:

- а) суспільні чинники;
- б) незадоволення потреб людей у сфері споживання;
- в) патологія біологічних потреб.

Література [1; 5; 12; 13; 17; 45; 47]

Питання для модульного контролю І

1. Предмет юридичної психології.
2. Завдання юридичної психології.
3. Структура юридичної психології.
4. Принципи юридичної психології.
5. Методи юридичної психології.
6. Використання досягнень юридичної психології у галузях соціальної та юридичної практики.
7. Зародження юридичної психології.
8. Основні етапи становлення та розвитку юридичної психології.
9. Формування психологічної школи права поч. ХХ ст. (Л. Петражицький).
10. Сучасний стан та проблеми вітчизняної юридичної психології.
11. Поняття особистості в психології та правовій науці.
12. Пізнавальні психічні процеси та урахування їх закономірностей юристом у професійній діяльності.
13. Емоції, почуття, психічні стани об'єктів юридичної діяльності. та їх психолого-правова оцінка.
14. Проблема вивчення особистості у професійній діяльності юриста.
15. Фрустрація, її зв'язок з агресивною поведінкою, насильницькими злочинами проти особи, скоєнням самогубств.
16. Значення страждань при визначенні моральної шкоди потерпілому.
17. Психологічна характеристика праці юриста.
18. Психологічні особливості пізнавальної діяльності юриста.
19. Особливості комунікативних дій у діяльності юриста.
20. Психологічні особливості прийняття рішень у галузі юридичної діяльності.
21. Психологічні особливості вирішення юристом організаційно-управлінських питань.

22. Розвиток професійно важливих комунікативних якостей юриста.
23. Професійна деформація юриста та шляхи її подолання.
24. Психологічні аспекти підвищення ефективності праці юристів.

Питання для модульного контролю II

1. Психологія взаємодії людей у сфері цивільно-правової регуляції.
2. Психологічні аспекти цивільного процесу.
3. Психологічні особливості діяльності господарського суду.
4. Цивільне право та формування ринкової психології.
5. Психологічні аспекти діяльності адвоката у цивільному судочинстві.
6. Предмет та завдання кримінальної психології.
7. Психологія злочинного діяння.
8. Індивідуально-психологічні причини злочинної поведінки.
9. Соціально-психологічні причини злочинної поведінки.
10. Психологічна структура злочинного діяння.
11. Психологічні наслідки здійсненого злочину.
12. Особистість злочинця як об'єкт психологічного дослідження.
13. Соціально-психологічна типологія злочинця.
14. Психологія потерпілого.
15. Психологія організованих злочинних формувань (груп).
16. Психологічний аналіз особистості неповнолітнього правопорушника.
17. Психологічні методи боротьби з груповою злочинністю.
18. Психологія допиту потерпілого.
19. Психологія допиту підозрюваного.
20. Психологія допиту звинуваченого.
21. Психологія допиту свідків.
22. Психологічні особливості допиту неповнолітніх.
23. Психологія огляду місця події.
24. Психологія обшуку.
25. Психологія виїмки.
26. Психологія слідчого експерименту.
27. Психологія відтворення обстановки.
28. Психологія відтворення обставин події.
29. Загальна характеристика психологічних особливостей слідчої діяльності.

30. Психологічні особливості розслідувань у справах неповнолітніх.
31. Застосування слідчим психологічних прийомів під час обшуку.
32. Психологічні ознаки неправдивих показань при допиті.
33. Використання психолога як консультанта на попередньому слідстві.
34. Залучення психолога як спеціаліста при проведенні слідчих дій.
35. Проблема правомірного психологічного впливу під час розслідування злочинів.

Питання для модульного контролю III

1. Компетенція та завдання СПЕ.
2. Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ).
3. Окремі предмети СПЕ.
4. Приводи для обов'язкового призначення СПЕ.
5. Приводи факультативного призначення СПЕ.
6. Види судово-психологічних експертиз.
7. СПЕ емоційних станів.
8. СПЕ потерпілих у справах про сексуальні злочини.
9. Експертиза соціально-психологічних особливостей членів злочинної групи.
10. СПЕ визначення здатності неповнолітнього правопорушника розуміти значення вчинюваних дій.
11. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза.
12. Підготовка та призначення СПЕ при попередньому слідстві.
13. Підготовка та призначення СПЕ у судовому засіданні при розгляді кримінальних справ.
14. Підготовка та призначення СПЕ при вирішенні цивільно-правових спорів.
15. Методика проведення СПЕ.
16. Етапи проведення та оформлення результатів СПЕ.
17. Психологічна структура судової діяльності.
18. Психологічна характеристика учасників судового процесу.
19. Психологічні особливості надання свідчень у суді.
20. Формування переконання й винесення вироку судом.
21. Психологія судових дебатів.
22. Психологія винесення вироку.
23. Предмет та завдання пенітенціарної психології.

24. Психологія особистості засудженого.
25. Психолого-правова характеристика мікросередовища засуджених.
26. Методи психологічного впливу на засуджених із метою їх ресоціалізації.
27. Каяття злочинця як психічний акт самооцінки й самоосуду індивідом своєї поведінки.
28. Психологічні умови соціальної реадптації звільненого.
29. Сутність та завдання професійного спілкування юриста, його основні засоби.
30. Прийоми професійного спілкування юриста, бар'єри спілкування та їх подолання.
31. Правомірний психологічний вплив юриста на об'єкти професійного спілкування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

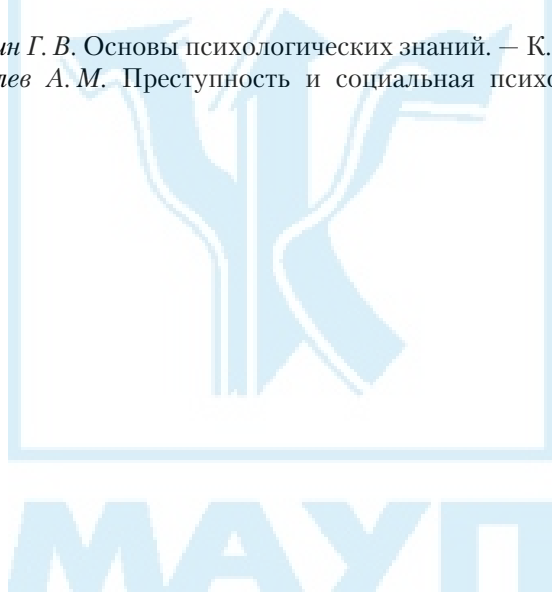
Основна

1. Андросюк В. Г., Казміренко Л. І., Кондратьєв Я. Ю. та ін. Юридична психологія. — К., 1999.
2. Бандурка А. М., Боцарова С. П., Землянська Є. В. Юридическая психология. — Харьков, 2000.
3. Бедь В. В. Юридична психологія. — К.; Львів, 2002.
4. Васильев В. Л. Юридическая психология. — СПб., 1997.
5. Еникеев М. И. Основы общей и юридической психологии. — М., 1996.
6. Коновалова В. Е. Правовая психология. — Харьков, 1997.
7. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические вопросы. — К., 1990.
8. Мостовая И. М. Юридическая психология. — К., 1998.
9. Прикладная юридическая психология / Под ред А. М. Столяренко. — М., 2001.
10. Романов В. В. Юридическая психология. — М., 1998.
11. Чуфаровский Ю. В. Основы юридической психологии. — М., 1995.
12. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология. — М., 2000.
13. Шиханцов Г. Г. Юридическая психология. — М., 1998.
14. Юридическая психология: Хрестоматия / Сост. Т. Н. Курбатова. — СПб., 2001.

15. *Антонян Ю. М., Бородин С. В.* Преступность и психические аномалии. — М., 1987.
16. *Антонян Ю. М., Гүлдан В. В.* Криминальная патопсихология. — М., 1991.
17. *Антонян Ю. М., Еникеев М. И., Эминов В. Е.* Психология преступника и расследования преступлений. — М., 1996.
18. *Башкатов И. П.* Психология групп несовершеннолетних правонарушителей (социально-психологические особенности). — М., 1993.
19. *Брусиловский А. Е.* Судебно-психологическая экспертиза. — Харьков, 1929.
20. *Васильев В. Л.* Судебная психология: Психологический практикум для следователей. — Л., 1979.
21. *Васильев В. Л.* Психология осмотра места преступления. — Л., 1986.
22. *Васильев В. Л.* Психологическая культура прокурорско-следственной деятельности. — СПб., 1998.
23. *Глоточкин А. Д., Пирожков В. Ф.* Исправительно-трудовая психология. — М., 1974.
24. *Гуров А. И.* Профессиональная преступность: прошлое и современность. — М., 1990.
25. *Дулов А. В.* Судебная психология. — Минск, 1975.
26. *Дубинин Н. П., Кравец И. И., Кудрявцев В. Н.* Генетика. Поведение. Ответственность. — М., 1989.
27. *Зелинский А. Ф.* Криминальная психология. — К., 1999.
28. *Илларионов В. П.* Переговоры с преступниками. — М., 1993.
29. *Ковалев А. Г.* Психологические основы исправления правонарушителя. — М., 1968.
30. *Комаров В. С.* Психологические основы очной ставки. — Харьков, 1976.
31. *Коновалова В. Е.* Психология в расследовании преступлений. — Харьков, 1978.
32. *Костицкий М. В.* Судебно-психологическая экспертиза. — Львов, 1987.
33. *Коченов М. М.* Судебно-психологическая экспертиза. — М., 1977.
34. *Кудрявцев В. Н.* Закон, поступок, ответственность. — М., 1986.
35. *Кудрявцев В. Н.* Правовое поведение: норма и патология. — М., 1982.

36. *Кудрявцев И. А.* Судебная психолого-психиатрическая экспертиза. — М., 1988.
37. *Липман О.* Психология лжи. — Харьков, 1926.
38. *Личность преступника как объект психологического исследования.* — М., 1979.
39. *Медведев В. С.* Практична психологія в органах внутрішніх справ України: сьогодення та перспективи // Практична психологія та соціальна робота. — 2002. — № 4.
40. *Медведев В. С.* Вітчизняна юридична психологія: віхи становлення // Проблеми пенітенціарної теорії і практики (Щорічний бюл. Київ. ін-ту внутр. справ). — 2002. — № 7.
41. *Медведев В. С.* Вітчизняна юридична психологія на межі тисячоліть // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка (Соціологія. Психологія. Педагогіка). — 2002. — № 12.
42. *Мельник В. В., Цыцарев С. В., Яковлев Я. М.* Основы судебно-психологической экспертизы по уголовным делам. — Л., 1987.
43. *Обозов Н. Н., Щёкин Г. В.* Психология работы с людьми. — К., 1998.
44. *Орзих М. Ф.* Личность и право. — М., 1975.
45. *Пирожков В. Ф. (в соавт.)* Исправительно-трудова психологія. — Рязань, 1985.
46. *Професійна психологія в органах внутрішніх справ / В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко, В. С. Медведев, Г. О. Юхновець.* — К., 1995.
47. *Рапинов А. Р.* Судебная психология для следователей. — М., 1967.
48. *Рапинов А. Р.* Психологическое изучение личности преступника. — М., 1982.
49. *Рапинов А. Р., Ефимова Н. И.* Психология допроса обвиняемого. — М., 1988.
50. *Робоча книга пенітенціарного психолога / За заг. ред. В. М. Синьова, В. С. Медведева.* — К., 2000.
51. *Сергеич П.* Искусство речи на суде. — М., 1991.
52. *Ситковская С. Д.* Судебно-психологическая экспертиза. — М., 1980.
53. *Словник термінів з юридичної психології / За ред. Я. Ю. Кондратьєва.* — К., 1997.
54. *Столяренко А. М.* Психологические приемы в работе юриста. — М., 2000.

55. *Тарарухин С. А.* Преступное поведение. — М., 1974.
56. *Филонов Л. Б.* Психологические способы изучения личности обвиняемого. — М., 1983.
57. *Филонов Л. Б.* Тренинги делового общения сотрудников органов внутренних дел с различными категориями граждан. — М., 1993.
58. *Фрезе А. У.* Очерки судебной психологии. — Казань, 1974.
59. *Хохряков Г. Ф.* Парадоксы тюрьмы: проблемы, дискуссии, предложения. — М., 1991.
60. *Хохряков Г. Ф.* Социальная среда и личность. — М., 1982.
61. *Чуфаровский Ю. В.* Психология в оперативно-розыскной деятельности правоохранительных органов. — М., 1996.
62. *Щёкин Г. В.* Как читать людей по их внешнему облику. — К., 1993.
63. *Щёкин Г. В.* Основы психологических знаний. — К., 1996.
64. *Яковлев А. М.* Преступность и социальная психология. — М., 1971.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Юридична психологія”.....	6
Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Юридична психологія”.....	7
Список літератури	32

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

Зам. № ВКЦ-3488
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП